

Віктор БАРАНОВ: «ОБРАННЯ ПОКЛАДАЄ НА НАС ОСОБЛИВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ...»

З обранням нового голови НСПУ письменники покладають чималі сподівання на те, що у творчій організації відбудеться не просто поживлення, а справжня модернізація, або, як каже теперішня молодь, «перезавантаження», — саме в бік творчості, захисту прав і збільшення можливостей митців.

Про варіанти перспектив, а також про реальний стан Спільки (зокрема, чи мирно-легітимно пройшла передача влади) ми й говоримо з новим головою Віктором Барановим.

СЛОВО Й ЕКОНОМІКА

— Вікторе Федоровичу, мабуть, до приривання у зв'язку з обранням Вас головою варто долучити й трохи співчуття, адже нелегкий дістався плуг, та ще при доволі «кам'янистому ґрунті». Колеги й читачі очікують від нового керівництва здійснення багатьох сподівань. Спершу хочеться дізнатися про реальний економічний стан Спільки.

— Дякую за привітання і співчуття! Що стосується реального стану Спільки — ми ще не змогли скласти повної картини фінансово-господарської діяльності, оскільки тут дуже багато заплутаного. До всього, ми не знайшли чимало документів, протоколів. Ще не маємо повної бази даних угод щодо оренди спільчанських приміщень — і в Києві, і в Криму. Про Одесу взагалі важко щось говорити — серед тижня збираємося їхати туди із заступником голови НСПУ Володимиром Шовкошином для з'ясування стану справ на місці: чи взагалі там щось нам належить? Я кажу це без упередження й підозр і сподіваюся, що найгірше не підтвердиться. Матеріальні статки Спільки такі: із 2,5 мільйонів гривень, які були ще перед з'їздом (ця сума з'явилася завдяки продажу частини Будинку творчості в Одесі), зараз залишилося півтора мільйона. Тобто від тієї суми, яку попереднє керівництво заявляло як своєрідний стабілізаційний фонд чи стратегічний резерв, маємо трохи більше половини. За місячний період між двома етапами з'їзду з рахунку зник мільйон гривень.

— Може, та сума пішла саме на перший етап з'їзду, на проїзд і проживання делегатів?

— Як сказав на той час секретар Спільки з економічних питань Анатолій Крим, на перший етап пішло 515 тисяч гривень плюс 400 тисяч гривень було знято з рахунку на проведення другого етапу з'їзду. Досі з'ясувати цю ситуацію не було можливості, оскільки вся бухгалтерія захопилася, зокрема головний бухгалтер справді тяжко нездухає. Але я знаю, що саме в період між двома етапами з'їзду на спробу підкупи, якщо називати речі своїми іменами, голів обласних письменницьких організацій було спрямовано по 8 тисяч гривень.

— Зрозуміло, що спільчанське господарство чимале, тож цікаво, чи попереднє керівництво відгукується на прохання надати певні юридичні документи, іншими словами, чи відбувається передача влади легітимно, по-європейськи?

— На жаль, попереднє керівництво не виходить на жоден зв'язок. Спробував його встановити не тільки я, а й Михайло Слабошпицький. Телефони Яворівського не відповідають, схоже, дзвінки просто скидають. Більше того, попереднє керівництво не передало особисто пакет установчих документів з'їзду, як це належить за статутом. Натомість

аж на другий день по обіді воно прислало завідувачку відділу кадрів, від якої я прийняв за описом ці документи та печатку — її було замкнено в закодованому сейфі, і по сьогодні мені не повідомили його шифру...

— Сподіваюся, не доведеться розпильовувати сейф... Але поставлю запитання ширше: не лише Вашим особистим бажанням, а й бажанням з'їзду було провести аудит Спільки, чи справді передбачається серйозна ревізія?

— Окрім бажання з'їзду, це, як кажуть, залізна логіка перехідного етапу, коли приходить нове керівництво. Воно, як і всі члени Спільки, повинно знати реальну картину, щоб відділити зерно від полови, з'ясувати, скільки в чому правди і скільки домісиль. Тож ми просто вимушені провести аудит.

— Чим можна пояснити таку неконтактну поведінку попереднього керівництва? Може, образою?

— Однозначно пояснити не можу, але, очевидно, це продовження тієї лінії поведінки, яка з'явилася одразу після мого виступу на першому етапі з'їзду. Ви пам'ятаєте, щойно я зійшов з трибуни, піддавши критичній діяльності тогочасного керівництва, одразу проти мене почалася брудна піар-кампанія із залученням спеціалістів газет.

— Спростуйте чи підтвердіть таку інформацію від колег: казали, що один з учораших керівників Спільки вже перебрався за кордон. Чи правда це?

— Такої інформації в мене немає, але можу сказати, що в День свободи на Майдані виступав Володимир Яворівський і, зокрема, говорив, нібито Спільку захопили чі рейдери, чи хунта, чи хтось подібний. А це знаю, що його заступник Василь Шкляр зараз перебуває на лікарняному.

— Перейдемо до творчих аспектів. Ви самі заявляли, що треба негайно перетворити Спільку із «закритого акціонерного товариства» на справді творчу відкриту організацію. Мабуть, цього найбільше й очікують від Вас колеги. Чи можемо говорити вже про якісь конкретні кроки в напрямі поживлення творчого життя Спільки?

— Нині Спілька є такою, якими є ми самі. От зараз більшість висуває претензії попередній команді за недоліки і зловживання щодо майнових питань. Можу зазначити, що робили все те воїни настільки, наскільки їм це дозволяла письменницька громада — дозволяла байдужістю та безмірною довірливістю. Хоча, з іншого боку, для письменника функція перевірки не дуже властива, насамперед кожного з колег хвилюють творчі проблеми: вихід книжок, наявність читачів тощо. А для контролю мала надійно функціонувати ревізійна комісія, яка, на жаль, практично не діяла. Якщо ж ми справді сьогодні хочемо оживити Спільку, закликаю всіх приходити зі своїми ідеями. Ми допомагатимемо реалізувати їх відповідно до наших можливостей. А майже всі можливості мійно зав'язані з фі-

нансами. Якщо зараз легалізуємо всі фінансові потоки, які крутяться навколо спільчанського майна (а це справді великі кошти), і спрямуємо на реалізацію творчих процесів, на реанімацію літературно-художніх журналів, якщо повернемо ті гроші, які заробляла на оренді спільчанських приміщень (а конкретніше — «Українського письменника») підставна структура, — ми зможемо видавати не 10—15 книжок на рік, як нині, а до сотні, у тому числі, письменників з області, привернемо на свій бік творчу молодь. Але для цього потрібно налагодити справу так, щоб спільчанське майно, даючи прибутки, обслуговувало інтереси не «закритого акціонерного товариства», а всієї спільчанської громади. Моя віра в успіх ґрунтується на тому, що більшість письменників справді бажала реформатування й оновлення Спільки. Тож якщо нашу команду підтримали на з'їзді, сподіваюся, її підтримуватимуть надалі, бо це в інтересах колег, а на нас це, звичайно, накладає особливу відповідальність. Ми не владу виборили, а шанс довести людям, що й у сучасних умовах Спілька може бути корисною для письменників і суспільства.

ПИСЬМЕННИКИ І ВЛАДА

— Спілька має проблеми з притоком молоді, узагалі, іноді таке відчуття, як казав Шекспір, що рветься зв'язок часів. Чи є якісь напрацювання щодо відновлення зв'язку Спільки з молоддю?

— Це справді ключове питання для подальшого існування Спільки та її майбутнього. Останнім часом, на жаль, склалася така ситуація, коли молодь майже перестала навіть заглядати сюди, а керівництво Спільки виявляло дивовижну байдужість до неї. Цю практику маємо зламати. Звичайно, маємо напрацювати вже на найближчий час. Зокрема, 3 грудня хочемо зібрати письменницьку молодь в Ірпені, у будинку творчості. Це буде такий несподіваний захід — наполовину поетичний пленер, наполовину молодіжний суботник. Спершу трохи потрудимося, позгрибаємо листя, дамо лад садіві й парковій зоні, зробимо шашлик, послухаємо вірші, а пізніше — зберемося біля каміня, де любимо проводити вечори наші попередники-колеги, поведемо розмову про літературу, непересічні постаті та міфи й легенди, пов'язані з ними й Будинком творчості, щоб оживити сам дух літературський. Адже Ірпінь — це частина письменницького життя й літературного процесу ХХ століття. А десь ближче до Нового року плануємо провести в Ірпені всеукраїнський збір молодих.

— У попередньому номері нашої газети молодий літературознавець Дмитро Дроздовський подав цілий декалог — десять пропозицій для модернізації, «перезавантаження» Спільки. Є там цікаві, зокрема, щодо налагодження міжнародних творчих контактів, створення інституту перекладачів — пропагандистів літератури.

— Я уважно читав згадану вами статтю Дроздовського, підтримую тональність і дух його розмови та пропозицій до нового керівництва Спільки. Хоча можу додати, що значна частина тих пропозицій уже обговорювалася

навіть ще до того, як ми прийшли до влади. Зокрема, є розроблений разом із Володимиром Даниленком бізнес-проект Українського інституту книги — щось на зразок Гете-Інституту, скажімо. Проектом передбачається щорічне видання двадцяти книжок української класики в перекладах іноземними мовами та ще двадцять видань сучасних авторів. У тому бізнес-плані враховано кількість посадових осіб з необхідним кошторисом. Гадаю, найближчим часом ми запропонуємо цей проект українським владним структурам. Також необхідно наповнити реальним змістом наш форум «Слово без кордонів», який досі існує декоративно й мало що дає, а коли щось і дає, то ми знаємо, кому саме. На найближчому секретаріаті заслухаємо ще один план співпраці із закордоном, що його підготував Сергій Грабар: повірте, він має дуже цікаві й привабливі пропозиції!

— Непросте питання щодо стосунків письменників з владою: з одного боку, творець зазвичай в опозиції до влади, з іншого — яєсь порозуміння, очевидно, повинно бути, щоб не траплялося непорозуміння. Ви ще на з'їзді говорили про те, що на часі деполітизувати й департизувати письменницьку організацію — тож якою саме буде її політика?

— Справді, треба деполітизувати Спільку, повернутися до спільчанського положення про те, що голова її на період виконання своїх повноважень — безпартійний. Ми заявляємо про рівновіддаленість від усіх політичних сил і партій, єдина наша політика — це захист національних інтересів, підтримка державотворчої ідеї, мова, культура, духовність. Загалом письменник за своєю природою мусить бути в духовній опозиції до влади, яка ніколи й ніде не була й бути не може ідеальною, але не шукати в особі влади логотип ворога. Я не підтверджую ті недавні звинувачення, що нібито я прийшов до керівництва як провладний кандидат і що маю доомовленість продати спільчанський будинок на Банковій: це вигляд недурний нашої команди. Дивно, що в таке ще хтось вірить.

— Прямно чути, а от як би Ви пояснили читачам подяку через газету Президентів, який привітав Вас із обранням головою НСПУ? Найкраще буде, якщо Ви самі прокоментуєте...

— Так, я нормально сприйняв привітання Президента України, та й міністр культури теж привітав мене телеграмою: вбачаю в цьому знак доброї волі з їхнього боку, як крок до порозуміння й нормальних контактів, які були просто відсутні, порушені через протистояння й привнесення в життя Спільки якихось вузькопартійних інтересів. Тож я сподіваюся, якщо влада зробить перший крок, то вона може зробити й інші. Адже ви розумієте, що без державної підтримки, передусім фінансової, Спільці буде дуже важко існувати й розвиватися, видавати книжки, журнали, проводити масові заходи. Тільки дурень, я вважаю, відвертає б, коли держава робить кроки назустріч нам. Але Спілька ніколи не буде приривницею влади, не буде «брати під козирок» і не ставитиме на позицію «чого ізволіте». Адже ми громадська творча організація, яка зберегла свій потенціал і дух ще від часів тоталітарних, Спілька — це воляниця, осередок і цитадель демократії — справжньої, у найширшому, сказав би, у народному розумінні.

А відповісти Президентіві України на його привітання велить мені не лише етикет. Я не бачу тут жодного політичного підтексту, жодної крамолі чи підризу авторитету Спільки, не дай Боже. У державі влада і громадськість повинні говорити переважно однією мовою, і порозуміння між спільками та владою на часі. Ви пам'ятаєте, кілька місяців тому Ганна Герман заявила, що творчі спільки треба розігнати як пережиток радянщини. Сподіваюся, привітання Президента свідчать, що ті слова Ганни Миколаївни — лише її приватна, особиста позиція, яка не збігається з позицією всієї влади.

Розмову вів
Станіслав БОНДАРЕНКО